

Asia: VN/27452/2020-OM-548

Julkisuuslain salassapitoperusteiden uudistustarpeiden kartoitus

Lausunnonantajan lausunto

Mitkä ovat mielestänne nykyisten julkisuuslain 24 §:n salassapitoperusteiden kehittämistarpeet? Puuttuuko nykyisistä salassapitosäännöksistä jotain olennaista? Kuvailkaa ja perustelkaa kehittämistarvetta mahdollisimman konkreettisesti.

Raision kaupunki toteaa, että nykyisen julkisuuslain 24 §:n salassapitoperusteiden seuraavia kohtia tulisi tarkastella seuraavin perustein:

- Kohdan 7) ”henkilöiden, rakennusten, laitosten, rakennelmien sekä tieto- ja viestintäjärjestelmien turvajärjestelyjä koskevat ja niiden toteuttamiseen vaikuttavat asiakirjat, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen niistä ei vaaranna turvajärjestelyjen tarkoituksen toteutumista” osalta tulisi arvioida, voiko säännös kattaa laajemmin yksittäisen kohteen turvallisuuteen liittyvät tiedot, eikä rajoittua ainoastaan varsinaisiin turvallisuusjärjestelyihin. Joidenkin kohteiden osalta turvallisuuden kannalta olennainen tieto voi olla perusteltua määrätä salassa pidettäväksi, vaikka kohteeseen ei liity varsinaisia turvajärjestelyä. Säännös olisi kirjoitettava niin, että myös yleisen turvallisuuden kannalta kriittiset infrastruktuurin turvallisuustiedot voidaan pitää salassa (esim. vesilaitosvalvomon paikkatieto).

- Kohdan 8) ”asiakirjat, jotka koskevat onnettomuuksiin tai poikkeusoloihin varautumista, väestönsuojelua tai onnettomuuden selvittämistä, jos tiedon antaminen niistä vahingoittaisi tai vaarantaisi turvallisuutta, väestönsuojelun toteuttamista tai poikkeusoloihin varautumista, aiheuttaisi haittaa onnettomuuden selvittämiselle taikka loukkaisi onnettomuuden uhrien oikeuksia tai heidän muistoaan tai läheisiään, jollei tiedon antaminen ole tarpeen viranomaisen tehtävän suorittamiseksi” osalta tulisi tarkentaa erityisesti kuntien valmiussuunnitelmien salassapidon määrittämisen osalta. Nykytilanteessa rajanveto julkisen yleisen valmiussuunnitelman ja salassa pidettävien erityisten suunnitelmaosien välillä on epäselvä ja käytännössä hankala. Valmiussuunnitelmien osittainen julkisuus ei ole tarkoituksenmukaista vallitsevassa turvallisuustilanteessa. (<https://www.kuntaliitto.fi/laki/khon-ratkaisu-kaupungin-valmiussuunnitelman-julkisuudesta>)

Lisäksi Raision kaupunki toteaa, että jatkovalmistelussa salassapitoperusteiden osalta on tarpeen ottaa kantaa kriittisen infrastruktuurin käsitteen määrittelyyn huomioiden muuttunut turvallisuustilanne. Ilman yhteisiä, selkeitä ja johdonmukaisia kriittisen infrastruktuurin määritelmiä ja linjauksia näihin liittyvien tietojen ja asiakirjojen salassapidon määrittäminen on haastavaa esimerkiksi kaavoitukseen, rakennusvalvontaan, infran kehittämiseen ja vesihuollon tehtäviin liittyvien asiakirjojen osalta. Samoin osittaisen salassapidon soveltaminen esimerkiksi rakennuspiirustuksiin on tällä hetkellä haasteellista. Nykyinen julkisuuslaki ei huomioi riittävästi nykypäivän toimintaympäristöä, teknologian mahdollisuuksia eikä Euroopan muuttunutta turvallisuustilannetta.

Jos julkisuuslain soveltamisalaa muutettaisiin mietinnössä ehdotetulla tavalla (Oikeusministeriön julkaisu 2023:32, lakiehdotuksen 5 §), millaisia muutoksia tämä edellyttäisi salassapitoperusteisiin? Kuvaillaa ja perustelkaa muutostarvetta mahdollisimman konkreettisesti.

Julkisomisteiset yhtiöt huolehtivat monista sellaisista toiminnoista ja palveluista, joilla on turvallisuuden kannalta olennaista merkitystä (esim. kriittisestä infrasta huolehtivat kunnalliset energia-, vesi- ja jätevesiyhtiöt). Julkisuuslain soveltamisalan laajentaminen koskemaan tällaisia yhteiskunnan kriittisistä toiminnoista vastaavia julkisomisteisiä yhteisöjä muodostaa merkittävän turvallisuusriskin. Laajennus aiheuttaisi yhtiöissä huomattavia käytännön järjestelyjä ja vaikeuksia, erityisesti tilanteissa, joissa tietopyynnöt kohdistuvat asiakirjoihin, paikkatietoihin tai muihin kriittisiin teknisiin tietoihin, joiden salassapito ei nykyisen sääntelyn perusteella ole yksiselitteisesti turvattavissa. Lisäksi työryhmän mietinnön ehdottamalla tavalla julkisuuslain soveltaminen yhteisöihin ”siltä osin kuin ne harjoittavat muuta kuin kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa” johtaa suuriin tulkinnallisiin vaikeuksiin.

Raision kaupunki toteaa, että nykyisessä turvallisuustilanteessa julkisuuslain soveltamisalaa ei tule ulottaa yhteiskunnan kriittisistä toiminnoista vastaaviin julkisomisteisiin konserniyhtiöihin ja yhteisöihin.

Oletteko tunnistaneet tietojen tai asiakirjojen salassapitoa koskevaa erityislainsäädäntöä, joka on ristiriidassa julkisuuslain salassapitosäännösten kanssa? Jos julkisuuslain soveltamisalaa muutettaisiin mietinnössä ehdotetulla tavalla (Oikeusministeriön julkaisu 2023:32, lakiehdotuksen 5 §), aiheutuisiko soveltamisalan muutoksesta konkreettisia ristiriitoja nykyisen erityislainsäädännön kanssa tai tarvetta tarkentaa erityislainsäädäntöä?

-

Hakala Anni
Raision kaupunki - Kaupunginhallitus 9.6.2025 § 238